

VALTIONEUVOSTON ASETUS METSÄSTYSASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1 Nykytila

Hallin metsästys päätettiin aloittaa uudelleen vuonna 1998. Metsästykseseen on vaadittu metsästyslain (615/1993) 10 §:ssä säädetty pyyntilupa, jonka myöntää hakemuksesta Suomen riistakeskus. Pyyntiluvasta on säädetty tarkemmin metsästysasetuksessa (666/1993). Lisäksi metsästyslain 10 §:n nojalla pyyntiluvilla tapahtuvaa metsästystä säädellään ja Suomen riistakeskuksen toimivaltaa rajoitetaan vuosittain annettavalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella suurimmasta sallitusta saalismäärästä. Metsästyslain 4 §:ssä säädetään, että metsästysvuosi alkaa 1 päivänä elokuuta ja päättyy 31 päivänä heinäkuuta.

Halli kuuluu luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY, jäljempänä luontodirektiivi, liitteen V lajeihin. Luontodirektiivin 14 artiklassa säädetään liitteessä V olevista lajeista, jotka eivät ole yhtä tiukasti suojeltuja kuin liitteen IV lajit. Luontodirektiivi lähtökohtaisesti sallii liitteen V lajien metsästyksen. Suomen hallikannan arvioidaan olevan suotuisalla suojelun tasolla. Itämeren hyljekantojen hoitosuunnitelma on vahvistettu 30.3.2007. Hallin metsästykseseen liittyy myös Itämeren suojelusopimuksen HELCOM:n suositus (27–28/2, 2006), jossa suositellaan, että 10 000 hylkeen vähimmäiskannan alapuolella olevia hyljekantoja ei tulisi metsästyä. Esitys noudattaa HELCOM:in suositusta, koska Itämeren hallikannan arvioidaan olevan yhteensä 37 500–50 000 yksilöä.

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on korostanut, että pitkällä tähtäimellä hylkeiden ammattikalastukselle aiheuttamia merkittäviä vahinkoja tulee pyrkiä ratkomaan ensisijaisesti muilla keinoilla kuin vahinkojen ja tappioiden korvaamisella. Valiokunta onkin edellyttänyt, että hyljekantojen hoitosuunnitelma päivitetään ja että tehokkain keino on helpottaa harmaahylkeen metsästystä koskevia säännöksiä ja kääntää harmaahylkekannan kasvu ja sitä kautta vahinkojen määrä laskuun. (MmVM 8/2012 vp.)

Toistaiseksi maa- ja metsätalousministeriön vahvistamia hallin suurimpia sallittuja saalismääriä ei metsästyksen haasteiden ja rajoitusten vuoksi ole yhtenäkkään metsästysvuonna saatu täyteen. Kiintiömetsästyksen käyttöönotto on eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan näkemyksen mukaisesti paras keino hallin metsästyksen tehostamiseksi. Se vähentäisi elinkeinon harjoittajien ja viranomaisten hallinnollista taakkaa ja mahdollistaisi välittömät metsästystoimet, kun vahinkoja aiheuttavia hallyksilöitä on havaittu pyydysten ja kasvatuskassien lähistöllä.

2 Ehdotetut muutokset

Metsästysasetusta ehdotetaan muutettavaksi siten, että hallin metsästykseseen ei enää vaadittaisi pyyntilupaa, vaan hallia voitaisiin metsästyä metsästysaikana alueellisen kiintiön puitteissa. Alueellinen kiintiö perustuisi riistantutkimuksen maa- ja metsätalousministeriölle toimittamaan lausuntoon. Jos kiintiö täyttyy ennen metsästysvuoden päättymistä, Suomen riistakeskus määräisi metsästyksen päättymään.

Kiintiömetsästyksen vaikutuksia seurattaisiin kolme vuotta sen alkamisesta. Seuranta kohdistuisi saalismäärään, saaliin sukupuolijakaumaan sekä hallien aiheuttamiin vahinkoihin. Hallikanta pidettäisiin suotuisan suojelun tasolla.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Hyljekantojen runsastumisen myötä myös niiden aiheuttamat vahingot kalastukselle ja kalankasvatukselle ovat lisääntyneet. Erityisesti halli (harmaahylje) aiheuttaa runsaasti vahinkoja rannikkokalastukselle. Hylkeiden aiheuttamat yleisimmät vahingot muodostuvat menetetyistä saaliista (kokonaan syödyt ja vioitetut kalat) ja rikkoontuneista pyydyksistä. Rysien rakenteita ja materiaaleja kehittämällä on onnistuttu vähentämään hylkeiden aiheuttamia vahinkoja jonkin verran, mutta verkkojen suojaamiseen ei keinoja ole juuri käytettävissä. Esityksen tarkoituksena on mahdollistaa kalastukselle aiheutuvien vahinkojen vähentäminen siirtymällä hallin metsästyksen rajoittamisessa hallinnollisesti kevyempään alueelliseen kiintiön puitteissa tapahtuneeseen.

Vuonna 2009 merialueella ammattimaisesti kalastaneista 1 525 kalastusyksiköstä (kalastaja, kalastajaruokakunta tai kalastusalue) 39 prosenttia (600) ilmoitti kärsineensä hylkeiden aiheuttamista saalismenetyksistä. Hylkeiden vaurioittaman kalan määräksi arvioitiin 168 tonnia. Hylkeiden aiheuttamien saalismenetysten arvo oli ammattikalastajille maksettujen keskihintojen perusteella laskettuna 454 000 euroa. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos arvioi vuonna 2010 hylkeiden vahingoittaman ammattikalastuksen saaliin määräksi 117 tonnia, mutta todellinen määrä on todennäköisesti vieläkin suurempi, koska vahingoitetuista kaloista ei aina jää pyydykseen jäännöksiä. Kalankasvatuksen osalta RKTL arvioi vuonna 2011 hylkeiden vahingoittaman kasvatetun kalan määräksi 390 tonnia ja kala- ja kassivahinkojen arvoksi yhteensä 1 585 000 euroa.

Hallin metsästäys ehkäisee ammattikalastajien pyydyksille aiheuttamien vahinkojen syntymistä, joten esityksen pitäisi vähentää kalastajille valtion varoista maksettavia vakuutustukia (laki kaupallisen kalastuksen vakuutustuesta 998/2012). Myös muita valtion ja EU:n varoista maksettavia tukia ja korvauksia voidaan harkita uudelleen, jos hylkeiden aiheuttamia vahinkoja voidaan vähentää muun muassa tehostuneella metsästyksellä. Vuonna 2012 ammattikalastajille ja kalankasvattajille maksettiin yhteensä 1,75 miljoonaa euroa niin sanottuja hyljesietopalkkioita.

Esitys vähentäisi Suomen riistakeskuksen julkisten hallintotehtävien maksuista saamia tuloja. Vastaavasti pyyntilupien myöntämiseen käytetty työ vähenisi. Saalisilmoituksen vastaanottamisesta ei maksua perittäisi, vaikka siitä aiheutuu Suomen riistakeskukselle jonkin verran kustannuksia.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esitys vähentäisi Suomen riistakeskuksen käsittelemien lupahakemusten määrää noin 70 kappaletta vuodessa. Aikaisemmasta pyyntilupiin liittyvästä toiminnasta jäisi kuitenkin Suomen riistakeskuksen hoidettavaksi saalisilmoitusten vastaanottaminen sekä saaliin tilastointi ja raportointi maa- ja metsätalousministeriölle. Lisäksi Suomen

riistakeskus määräisi pyynnin lopetettavaksi kannanhoitoalueittain kiintiön tultua täyteen.

3.3 Ympäristövaikutukset

Itämeren alueen laskennoissa nähtyjen hallien määrä on kasvanut 2000-luvun alun noin 10 000:sta nykyiseen lähes 30 000 eläimeen. Pienimmillään hyljekannat olivat puolestaan 1970–80-luvuilla, jolloin halleja arvioitiin olleen jäljellä noin 2 000–4 000. Nykyinen noin 30 000 laskentakanta tarkoittaa 60–80 prosentin näkyvilläolosteella arvioituna yhteensä noin 37 500–50 000 kokonaiskantaa. Hallikannan arvioidaan kestävän hyvin mahdollisesti tehostuvan metsästyksen, eikä esityksellä näin olisi merkittäviä ympäristövaikutuksia. Hallien saalismäärää rajoitettaisiin vuosittain annettavalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Metsästysvuosi	Kanta-arvio	Suurin sallittu saalismäärä	Saalismäärä	Toteutusprosentti
2012–2013	28 000	1 050	191	18 %
2011–2012	24 000	1 050	293	28 %
2010–2011	23 100	1 050	351	33 %
2009–2010	20 400	1 050	475	45 %
2008–2009	22 300	685	360	53 %

3.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Hylkeen kiintiömetsästys saattaa avata jonkin verran uusia metsästysmahdollisuuksia sellaisille metsästäjille, jotka eivät ole metsästysseurojen jäseniä tai joilla ei ole käytettävissään huomattavia metsästysalueita. Esitys vähentää metsästäjien kokemaa byrokratiaa.

4 Asian valmistelu

4.1 Valmisteluvaiheet ja aineisto

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Esitys on ollut lausunnolla keväällä 2013.

Maa- ja metsätalousministeriön asetus hallin suurimmista saalismääristä valmistellaan kevään ja kesän 2014 aikana ja se tulee voimaan samana päivänä kuin tämä asetus.

4.2 Lausunnot

Esityksestä on pyydetty lausunnot keväällä 2013. Lausunnot ovat antaneet ympäristöministeriö, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Suomen riistakeskus, Kalatalou-

den keskusliitto, Suomen metsästäjälitto - Finlands Jägarförbund ry, Österbottens fiskarförbund r.f., Suomen luonnonsuojeluliitto, Suomen hylkeenpyytäjät ry, Suomen ammattikalastajaliitto SAKL ry, Suomen kalankasvattajaliitto ry ja WWF Suomi. Siinäasiainministeriöllä ja poliisihallituksella ei ole ollut lausuttavaa.

Kalatalouselinkeinoja edustavat järjestöt ovat esittäneet kiintiömetsästyksen ulottamista myös itämerennorppaan. Itämerennorppaa ei tässä vaiheessa vapauteta pyyntiluvanvaraisista lajeista. Lisäksi on esitetty hallin rauhoitusajan lyhentämistä ja niin sanotun kuuttisuojan käyttöönottamista. Biologisista syistä rauhoitusaikaa ei voida lyhentää ja kahdeksan ja puolen kuukauden rauhoittamaton aika metsästykselle on pitkä muihin riistaeläimiin verrattuna.

Suomen luonnonsuojeluliitto ja WWF Suomi vastustavat hallin pyyntiluvanvaraisuuden poistamista. Koska pyyntilupamäärä on ollut huomattava, ei pyyntiluvanvaraisuudelle ole enää perusteita. Saalismäärää tullaan edelleen rajoittamaan vuosittain annettavalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Tätä rajoittamisasetusta annettaessa voidaan ottaa huomioon lausunnoissa mainitut kannan kehitys, ylikansalliset vaatimukset ja Itämeren alueen yhteistyössä laaditut kansainväliset suositukset.

Saaliista ilmoittamisaikaa on metsästäjien taholta esitetty pidennettäväksi, jos sääolot estävät ilmoituksen tekemisen määräajassa. Jos metsästäjät jäävät jään saartamiksi, katsotaan tällaisen olevan ylivoimainen este saalisilmoituksen tekemiselle. Ilmoitus on tällöin tehtävä ylivoimaisen esteen päätyttyä. Pyyntipaikkatiedon ilmoittamista koskevaa perustelua on täsmennetty siten, että merellä käytössä olevaa koordinaattitietoa voidaan käyttää ilmoituksessa. Ilmoittamistietoja on täsmennetty lausunnoissa esitetyllä tavalla.

Lisäksi lausunnoissa on esitetty säädösmuutosehdotuksia, jotka voidaan käsitellä tulevilla säädösmuutoksissa. Maa- ja metsätalousministeriö on lausuntokierroksen jälkeen neuvotellut esityksestä ympäristöministeriön kanssa, ja sen perusteella asetuksen perustelumuiiota on tarkennettu eräiltä osin.

5 Yksityiskohtaiset perustelut

1 § Muun kuin hirvieläimen pyyntilupa

Pykälää muutettaisiin siten, että halli poistettaisiin pykälästä.

5 § Hallin metsästyskiintiö

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kannanhoitoalueet, joille hallin kiintiö asetetaan. Ne ovat: Perämeren–Merenkurkun kannanhoito-alue, johon kuuluvat Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin maakuntaan kuuluvat merialueet; Lounais-Suomen kannanhoitoalue, johon kuuluvat Satakunnan ja Varsinais-Suomen maakuntaan kuuluvat merialueet; sekä Suomenlahden kannanhoitoalue, johon kuuluvat Uudenmaan ja Kymenlaakson maakuntaan kuuluvat merialueet.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että saaliiksi saadusta hallista on ilmoitettava Suomen riistakeskukselle viimeistään kolmantena arkipäivänä siitä, kun halli on saatu saaliiksi. Ilmoituksessa on kerrottava pyydystetyn hallin sukupuoli, paino, pyyntiajankohta ja pyyntipaikan koordinaatit sekä kannanhoitoalue, riistakeskuksen alue

ja riistanhoitoyhdistys, jossa pyyntipaikka sijaitsee. Hallin painosta voidaan arvioida sen ikä. Pyyntipaikkatiedossa tulisi käyttää koordinaattitietoa, kuten esimerkiksi ETRS-TM35FIN-tasokoordinaatistoa. Muutakin koordinaattitietoa saisi käyttää, koska se voidaan muuttaa saalisilmoituksen jälkeen tietojärjestelmään sopivaksi koordinaattitiedoksi. Lisäksi metsästäjän tulisi saalisilmoituksessa ilmoittaa metsästäjännumero ja yhteystiedot. Näiden avulla voidaan pyytää lisätietoja saalista, jos tarvetta ilmenee. Tarkoitus on, että saalisilmoitus tehdään Suomen riistakeskuksen sähköisessä palvelussa, jotta tietojen käsittely on mahdollisimman vaivatonta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että kiintiön tultua täyteen Suomen riistakeskuksen on määrättävä hallinmetsästys kannanhoitoalueella lopetettavaksi. Suomen riistakeskuksen määräyksestä on tiedotettava riittävän tehokkaasti. Riittävän tehokkaana tiedottamisena pidettäisiin alueella tiedotusvälineissä sekä Suomen riistakeskuksen internetverkkopalvelussa julkaistavaa tiedotetta. Metsästyksen lopettamisen katsotaan tulleen metsästäjien tietoon kolmen vuorokauden kuluttua määräyksen antamisesta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että Suomen riistakeskuksen on toimitettava maa- ja metsätalousministeriölle tiedot hallin kiintiömetsästyksestä kalenterivuoden päätyttyä.

6 Voimaantulo

Tämän asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä elokuuta 2014.